

De Taal van Helmond

Stukskes over ons stadsdialect door Jos Leenen

					
skats	zôk	sûk	wèp	bört	fyts
					
aap	skôöp	skûûn	èèj	bööl	ryyk
					
pàn	zòn	küs	skip	mug	bón
					
màànt	hòònt	uul	skeet	drøøf	skool
					
vos	zaag	ġàt	skèñk	riñ	vèèreke

Hèlemòns Léérpléñkske mi de 26 klínkers in ut rówt, 16 meedeklínkers in ut zwart èn g, ġ, ñ in ut gruun. Mi afbeldiñe vån Erit de Roeper.

*Umdè ut Hèlemòns dè verdyynt is òns dyelèkt àlvàst klañkzôôjver vástġeleet
vur straks às de lèèsten Hèlemònse mèns is ôôjtġeprôt.*

Omdat het Helmonds dat verdient is ons dialect alvast klankzuiver vastgelegd
voor straks als de laatste Helmonder is uitgepraat.

Een serieuze zaak

Alle stukskes willen het volgende uitstralen: **Als een Hèlemònder serieus wordt, dan valt er meestal wel wat te lachen. Zo gauw hij flauwekul maakt, moet je hem heel serieus nemen.** We lachen hopelijk heel wat af, maar we lachen niemand uit. We houden niemand voor de gek, behalve onszelf. We lachen niet um de Hèlemònders, mar mi de Hèlemònders. Dè un ģrôwt verskil, matje. O ja! waar ik matje schrijf, bedoel ik natuurlijk ook maajtje. Dè snapte wèl. Het moet wel woke wezen. Ny dån? Dè wôôk mar èfkes kwèjt.

Hoe is het begonnen

Omdat ik de illusie had en nog steeds heb, dat het eenvoudiger moet kunnen, begon ik volledig op eigen verantwoording te puzzelen op een vereenvoudigde spelling voor ons dialect. Gewoon voor mezelf. Wie doe je wat. Daar wil ik mijn vingers wel aan branden. Natuurlijk niet aan het Standaardnederlands, want de kans dat daar beweging in komt, is nihil. Spellingverandering roept namelijk steeds heftige weerstand op waarbij de emoties hoog oplopen. Je trapt velen op hun ziel als je ook maar één jota wil veranderen. Net of het over taal gaat en verminking van die taal, terwijl het maar spelling is. **Spelling is geen taal.** Dè ģ'ut wit.

In 1988 begon ik met voordrachten in ons dialect en ik spelde er jaren maar wat op los. Toen ik me vanaf eind 2016 intensiever ging bezighouden met Brabantse dialectspelling en die van Helmond in het bijzonder, kon de conclusie niet anders luiden dan: We doen maar wat. We maake n'r un pötje vån. Ook binnen het Helmonds is in boeken, kranten en carnavalsbladen niks eenduidig, soms zelfs ronduit raadselachtig of nodeloos ingewikkeld. Erger nog, binnen één publicatie staat het vaak bol van inconsequente spelling. Er zijn nou eenmaal geen officiële spellingregels, maar dat wil niet zeggen dat je in de ene alinea 'het' schrijft en in de andere ut, of mi naast mè, louwt en potlouwd, stroat en Botterstraot, gedaupt en gedopt, warmte en werrum. Recentelijk las ik nog waard, wat dan de verhelmonsing moest voorstellen van waard (als in: de moeite waard). "WA?" Je merkt wel, de schoolmister in mij komt hinderlijk bovendrijven. Vooruit, nog een paar dan van een onbegrijpelijke soort en ook kortgeleden gevonden: dees oavond, vraw, zurrig,

verkaupt, jellie, mai, da, nèr en mir. Niet zeuren over: gruunte en froit, wat door elke rechtgeaarde Hèlemònder natuurlijk goed uitgesproken wordt met eerst een korte en dan een lange klinker, ook al staat er het tegenovergestelde. Duidelijk is dat de weldegelijk bestaande Brabantse voorkeurspelling maar amper bekend is, want dat zou al kunnen schelen. Het is maar goed dat de grote verscheidenheid in spelling op zich niet echt een probleem vormt, omdat we het binnen een groep gelijkgestemden hardop lezend toch wel eens worden. We begrijpen de bedoeling en dat verġũjlekt veel. Het Standaardnederlands heeft gelukkig duidelijk vastgelegde spellingregels. Nou, gelukkig? Het zijn wel heel veel regels met ontzettend veel uitzonderingen. Ga er maar aan staan! (Pas op: met spatie; aanstaan mag hier niet.) Maar dat vergt 6 jaar onderwijs voor alleen de basisvaardigheden. Zelfs dan nog lukt het niet om iedereen over de streep te trekken. Toch wel een teken aan de wand.

Jos Leenen

www.detaalvanhelmond.nl